

Väylävirasto
Trafikledsverket

Väyläviraston ohjeita
11/2022

Rautatieliikenteen hallinta operatiivisissa tilanteissa

Verkkajulkaisu pdf (www.vayla.fi)

Väylävirasto
PL 33
00521 HELSINKI
Puhelin 0295 34 3000

Väylävirasto Trafikledsverket

Ohje

1.11.2022

VÄYLÄ/6310/07.02.02/2022

Vastaanottaja

Säädösperusta
Raideliikennelaki 1302/2018

Kohdistuvuus
Rautatieliikenteen ohjaus,
rautatieliikenteen harjoittajat

Asiasanat
Rautatieliikenne, ratakapasiteetti,
priorisointi

Korvaa
Häiriötilanteiden hallinta ja yhteisjunien odotus
12.6.2019, VÄYLÄ/3068/07.01.00/2019

Voimassa
1.1.2023

Rautatieliikenteen hallinta operatiivisissa tilanteissa

Väylävirasto on hyväksynyt ohjeen käyttöön.

Osastonjohtaja, Tekniikka ja ympäristö Minna Torkkeli

Rautatieliikennejohtaja Markku Nummelin

Asiantuntija,
rautatieliikenteen suunnittelu Antti Lautela

Ohje on osa Väyläviraston turvallisuusjohtamisjärjestelmää rautatietoimintojen osalta.

LISÄTIETOJA

Antti Lautela

Väylävirasto

PL 33, 00521 Helsinki
Opastinsilta 12 A, 00520 Helsinki

Puhelin 0295 34 3000
Faksi 0295 34 3700

etunimi.sukunimi@vayla.fi
kirjaamo@vayla.fi
www.vayla.fi

Esipuhe

Tämän ohjeen tarkoituksena on varmistaa yhteneväiset käytännöt rautatieliikenteen monitoimijaympäristön häiriötilanteiden hallinnassa ja junien priorisoinneissa operatiivisissa tilanteissa.

Helsingissä marraskuussa 2022

Väylävirasto
Väylien käyttöosasto

Sisältö

1	JOHDANTO.....	6
2	JUNIEN AJOJÄRJESTYS JA PRIORITEETIT OPERATIIVISISSA TILANTEISSA	6
3	YHTEYSJUNIEN ODOTUKSET HENKILÖLIIKENTEESSÄ.....	7

1 Johdanto

Tämän ohjeen tarkoituksena on varmistaa yhteneväiset käytännöt rautatieliikenteen monitoimijaympäristön häiriötilanteiden hallinnassa, junien priorisoinneissa operatiivisissa, säännöllisen liikenteen aikatauluista poikkeavissa tilanteissa ja yhteysjunien odotustilanteissa. Ohjeen seuraavaan päivitykseen on suunniteltu lisättäväksi sisältöä avattavien rautatiesiltojen osalta.

2 Junien ajojärjestys ja prioriteetit operatiivisissa tilanteissa

Rataliikennekeskus ja liikenteenohjaus määrittelevät yhteistyössä junien ajojärjestyksen operatiivisissa tilanteissa. Junien ajojärjestystä arvioitaessa on yleisohjeena periaate, missä aikataulun mukaan kulkeva juna on etusijalla myöhässä kulkevaan nähden. Tällöin myöhässä kulkeva juna menettää oikeutensa kulkea myönnetyssä aikataulussa ja joutuu väistämään muuta liikennettä. Pyrkimyksenä on, että myöhässä kulkija haittaa mahdollisimman vähän aikataulun mukaista liikennettä ja siten vähentää rataverkkoon ja koko liikennejärjestelmään kohdistuvia haittavaikutuksia. Tätä periaatetta noudatetaan myös eri junalajien ja junatyypin välillä.

Viranomaisten virka-apupyynnön perusteella kulkuun laitetuilla huoltovarmuuskirittisillä junilla tai muun vastaavan viranomaisten tarpeen perusteella kulkuun laitetuilla kiireellisillä junilla on kuitenkin etusija operatiivisessa tilanteessa muuhun liikenteeseen verrattuna ja liikenteenohjauksen on järjestettävä näille junille mahdollisimman esteetön kulku.

Kansainvälisen henkilöliikenteen nopeat junat priorisoidaan muiden kuin edellisessä kappaleessa mainittujen junien edelle, ellei niiden kulusta koidu huomattavaa haittaa muulle liikenteelle. Samoin muu myönnetty ratakapasiteetti kuten esimerkiksi ennakoon sovitut ratatyöt ja muut radan käyttäjät, ovat lähtökohtaisesti etusijalla myöhässä kulkevaan junaan nähden.

Eri matkustajajunatyypin välisten konfliktien ratkaisussa tulee noudattaa pääperiaatetta, jossa matkustajien enemmistön edut huomioidaan ratkaisussa. Mahdollisuuksien mukaan huomioidaan myös sekundääriset vaikutukset ja myöhästymisten ketjuuntuminen.

Rautatieliikenteen harjoittajat voivat esittää toiveita häiriötilanteiden ajojärjestyksistä, prioriteetin muutoksista sekä muutostarpeista tähän ohjeeseen Väyläviraston väylien käyttö -osastolle jo aikataulusuunnittelun yhteydessä. Operatiivisissa tilanteissa rataliikennekeskus ja liikenteenohjaus ratkaisevat prioriteetit ja ajojärjestyksen huomioiden liikenteen kokonaisuuden valtakunnallisesti yli liikenteenohjausalueiden, tasapuolisesti ja yhteiskunnallisen edun mukaisesti.

3 Yhteysjunien odotukset henkilöliikenteessä

Myöhässä kulkevan junan kuljettaja on yhteydessä vaihtoyhteysjunan odotustarpeesta liikenteenohjaukseen tai alueohjaukseen. Kun nämä saavat myöhässä kulkevasta junasta tiedon vaihtomatkustajista, voi liikenteenohjaus tehdä päätöksen vaihtomatkustajien odotuksesta, mikäli yhteysjunan myöhästyminen pysyy paikkakuntakohtaisten ohjeaikojen rajoissa (ohjeajat alla). Muussa tapauksessa liikenteenohjauksen on kerrottava tilanteesta rataliikennekeskukselle, joka ratkaisee asian. Liikenteenohjaaja vie tiedon päätöksestä junan kuljettajalle, joka tiedottaa asiasta konduktööriä. Lopulliseen päätökseen vaikuttavat mm:

- kriittiset junakohtaukset yksiraiteisella radalla
- miten yhteysjunan myöhästymisen vaikuttaa rataosan muuhun liikenteeseen ja voiko se edelleen johtaa myöhästymisten ketjuuntumiseen koko rataverkolla (myöhästymisketju on katkaistava riittävän varhaisessa vaiheessa)
- kunnossapito- ja ratatyöt
- vaihtomatkustajien määrä
- kaluston kiertoon ja käyttöön liittyvät syyt
- mikä on seuraava aikataulunmukainen junayhteys
- voidaanko katkennut yhteys korvata seuraavan junan ylimääräisillä pysähdyksillä
- pystytäänkö matkustajat kuljettamaan perille vaihtoehtoista reittiä
- yhteys laivajuniin Turun satamaan ja satamasta sekä illan viimeisiin kaukojuniin lentoasemalta Tikkurilassa pyritään säilyttämään.

Yhteysjunien odotuksissa lopullinen päätösvalta on rataliikennekeskuksella. Tarvittavista korvaavista kuljetuksista huolehtivat rautatieliikenteen harjoittajien omat organisaatiot.

Paikkakuntakohtaiset odotusajat yhdysliikenteelle ovat:

Helsingin lähiliikenne yleisesti (ei koske Riihimäkeä)

• arkisin ruuhka-aikoina (klo 06–09, 15–18)	0 min
• muina aikoina	5 min
• kehäradan liikenne	0 min

Pasila

Pääradan suuntaan

• Allegro-junat	0 min
• Pendolinot ja IC-junat ruuhka-aikana (klo 06-09, 15-18)	5 min
• IC-junat muuna aikana	10 min
• muut kaukojunat	10 min

Rantaradan suuntaan

• kaukojunat	5 min
• express-junat	0 min

Tikkurila

- Allegro-junat 0 min
- junat Tampereen ja Lahden suuntaan (klo 06–09, 15–18) 5 min
- muuna aikana tilanteen mukaan 10 min
- illan viimeiset yhteydet lentoasemalta pääradan ja oikoradan suuntiin pyritään säilyttämään.

Karjaa

- Turun suuntaan 5 min
- Helsingin suuntaan 5 min
- Hangon suuntaan 15 min

Riihimäki

Pohjoisen suuntaan

- ruuhka-aikana (klo 06–09, 15–18) 5 min
- muuna aikana 10 min

Idän suuntaan

- kaikki taajamajunat 15 min

Lähijunat Helsinkiin

- ruuhka-aikana (klo 06–09, 15–18) 0 min
- muina aikoina 5 min

Lahti

- Allegro-junat 0 min
- Riihimäen suuntaan 10 min
- Kouvolan suuntaan 10 min
- oikoradan suuntaan 0 min
- Z-junat oikoradalle 5 min

Toijala 5 min

Turku

- Toijalan suuntaan 5 min
- Helsingin suuntaan 0 min

Tampere

- Junat Helsinkiin, 10 min
- poikkeuksena Pendolinot sekä ruuhka-aikana (klo 06–09, 15–18) 0 min
- tunnit, jolloin Tpe:lta lähtee peräkkäin 2 junaa, nopea juna 5 min
- Turkuun ja Jyväskylän suuntaan 10 min
- Seinäjoen (Pko) suuntaan 10 min
- Poriin ja Haapamäelle 15 min
- illan viimeiset yhteydet ja makuuvaunujunat 20 min

Haapamäki 15 min

Jyväskylä

- Tampereen suuntaan 5 min
- Pieksämäen suuntaan 5 min
- Haapamäen suuntaan 15 min

Seinäjoki

- etelän suuntaan ruuhka-aikana (klo 05–09) 5 min
- muuna aikana 10 min
- pohjoisen suuntaan ja Vaasaan 10 min
- Haapamäen suuntaan 15 min
- illan viimeiset yhteydet 20 min

Ylivieska 15 min

Oulu

- etelään 10 min
- itään ja pohjoiseen 15 min

Pieksämäki

- pohjoisen ja idän suuntaan 15 min
- etelän ja lännen suuntaan 10 min

Kuopio 15 min

Iisalmi 15 min

Kouvola

- Allegro-junat 0 min
- lännen, pohjoisen ja idän suuntaan 10 min
- Kotkaan 15 min

Joensuu 10 min

Parikkala

- Joensuun ja Kouvolan suuntaan 10 min
- Savonlinnan suuntaan 20 min

Väylävirasto
Trafikledsverket